

Tygodnik Gospodarczy PIE

30 czerwca 2022 r.

Spada liczba alternatywnych źródeł dostaw ropy dla Europy

85 proc.

wartości eksportu Libii stanowi ropy naftowa

65 proc.

ropy naftowej z Libii trafia do Europy

ok. 1,7 mln

baryłek ropy dziennie mniej wyprodukowano by na świecie bez udziału Libii i Ekwadoru

► **Libia jest jednym z największych producentów ropy naftowej w Afryce.** Znalazła się w centrum uwagi, gdy kraje zaczęły poszukiwać alternatywnych źródeł dostaw po nałożeniu sankcji na rosyjskie paliwa kopalne i gdy ogłosiła, że wydobywa o 1 mln baryłek ropy mniej niż w zeszłym roku¹. Wcześniej Libia produkowała ok. 1,2 mln baryłek dziennie². Bloomberg w ostatnich dniach poinformował, że Libia zapowiedziała wstrzymanie eksportu z kluczowych portów w związku z pogarszającą się sytuacją w kraju³.

► **Libijskie Ministerstwo Ropy poinformowało, że w czerwcu produkcja spadła z 1,2 mln do 100 tys. baryłek dziennie,** aby parę dni później wzrosnąć do 800 tys. baryłek dziennie. Wahające się wydobywanie i sprzeczne informacje dotyczące branży pokazują, w jakim chaosie znajduje się libijski sektor naftowy. Nie ma jasności co do tego, kto tak naprawdę sprawuje kontrolę nad najcenniejszym zasobem kraju⁴.

► **Libia posiada 3 proc. potwierdzonych światowych zasobów ropy naftowej.** Chociaż jest członkiem kartelu OPEC, nie jest związana limitami produkcji ze względu na kryzys polityczny. Oznacza to, że w teorii może wydobywać i eksportować dowolną ilość surowca. Ropa naftowa stanowi 85 proc. wartości eksportu Libii, z czego 65 proc. trafia do Europy⁵. Ropa z Libii stanowiłaby dobrą alternatywę dla rosyjskich dostaw – bliskość Europy obniża koszty transportu drogą morską⁶.

► **Ropa naftowa jest w Libii elementem walki o władzę.** Teoretycznie procesem wydobywania zarządza Narodowa Korporacja Naftowa (NOC). Na zachodzie kraju stacjonuje rząd wspierany przez ONZ. Natomiast na wschodzie znajduje się większość libijskich pól naftowych. Konkurencyjny rząd wybrany przez parlament i wspierany przez Libijską Armię Narodową (LNA) sprawuje tam kontrolę zbrojną⁷.

► **Również Ekwador ograniczył wydobywanie ropy naftowej ze względu na antyrządowe protesty w kraju.** Produkcja ropy w Ekwadorze spadła o 50 proc. podczas dwóch tygodni protestów, a może zostać całkowicie wstrzymana, jeśli blokady dróg i dewastacje szybów naftowych będą kontynuowane. Przed rozpoczęciem protestów Ekwador wydobywał średnio 520 tys. baryłek dziennie ze swojego terytorium Amazonii⁸.

(MM)

¹ CNN (2022), *Libya's oil industry is in disarray right when the world needs it more than ever*, <https://edition.cnn.com/2022/06/20/business/libya-oil-control-mime-intl/index.html> [dostęp: 28.06.2022].

² Trading Economics (2022), *Crude Oil Production*, <https://tradingeconomics.com/country-list/crude-oil-production> [dostęp: 28.06.2022].

³ Bloomberg (2022), *Libya Says It May Suspend Oil Exports From Key Terminals*, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-06-27/libya-says-it-may-suspend-oil-exports-from-key-terminals#xj4y7vzkg> [dostęp: 28.06.2022].

⁴ CNN (2022), *Libya's oil industry is in disarray right when the world needs it more than ever*, <https://edition.cnn.com/2022/06/20/business/libya-oil-control-mime-intl/index.html> [dostęp: 28.06.2022].

⁵ OEC (2022), *Yearly Trade*, <https://oec.world/en/profile/country/lby?yearSelector1=exportGrowthYear25> [dostęp: 28.06.2022].

⁶ CNN (2022), *Libya's oil industry is in disarray right when the world needs it more than ever*, <https://edition.cnn.com/2022/06/20/business/libya-oil-control-mime-intl/index.html> [dostęp: 28.06.2022].

⁷ Tamże.

⁸ Bloomberg (2022), *Ecuador to Stop Pumping Oil in 48 Hours, Energy Ministry Warns*, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-06-26/ecuador-to-stop-pumping-oil-in-48-hours-energy-ministry-warns> [dostęp: 28.06.2022].

Odpoczynek zwiększa produktywność pracowników

o 20 proc.

spada ryzyko zgonu u osób korzystających z urlopu

4 proc.

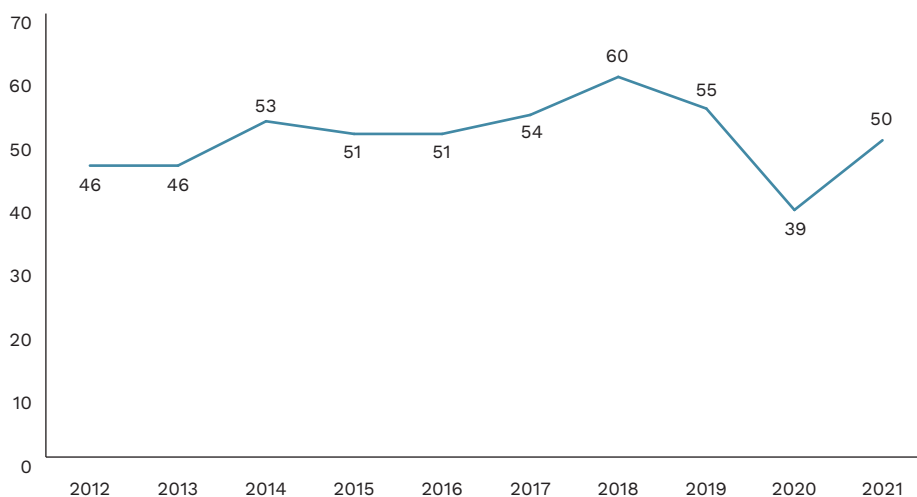
firm w USA wprowadziło nielimitowany płatny urlop

o 8 proc.

wzrosła ocena pracy pracowników za każde dodatkowe 10 godzin spędzonych na wakacjach

► **Polacy na urlopie.** W latach 2012-2018 stabilnie rósł odsetek Polaków wyjeżdżających w celach turystycznych – z 46 proc. do 60 proc. (wyjazd z przynajmniej z jednym noclegiem). Najniższą wartość w historii pomiarów zanotowano w pandemicznym 2020 r. (39 proc.). Z kolei średnia liczba dni spędzonych na wyjazdach wypoczynkowych lub turystycznych w 2021 r. wyniosła 13,4 dni, a w 2020 r. tylko 12,4 dni i była to najniższa wartość od 2003 r. Jednocześnie odsetek osób wyjeżdżających na długie wakacje (powyżej 7 dni) wyniósł w 2021 r. tylko 27 proc, czyli mniej niż w latach 2014-2019. Pandemia znacząco wpłynęła na decyzje o wypoczynku Polaków⁹. A przecież badania pokazują, że im lepiej wypoczywamy, tym korzystniej dla nas i pracodawcy.

Wykres 1. Odsetek Polaków wyjeżdżających w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni w latach 2012-2021

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie badań CBOS.

► **Odpoczynek poprawia kreatywność i zwiększa możliwości pracowników.** Pracownicy korzystający z urlopu lepiej radzą sobie w sytuacjach wymagających poznawczo. Badanie przeprowadzone przez Boston Consulting Group wykazało, że pracownicy korzystający z urlopów byli znacznie bardziej produktywni niż ci, którzy spędzali więcej czasu w pracy. A ich praca pochłaniała mniej wysiłku niż pracy wykonywana przed urlopem. W innym, klasycznym już badaniu przeprowadzonym przez firmę E&Y analitycy szacowali, że każde dodatkowe 10 godzin wolnego zwiększa wydajność pracownika o 8 proc.

► **Jakość a nie długość urlopu ma znaczenie.** Analizując wpływ urlopu na subiektywne poczucie dobrobytu, zdrowie, motywację i produktywność pracowników należy uwzględnić nie tylko jego długość, ale także jakość, polegającą m.in na umiejętności odłączenia się od firmy i swojej pracy, śledzenia projektów, odbierania telefonów, maili, uczestnictwa

⁹ CBOS (2022), *Wyjazdy turystyczne Polaków w 2021 roku i plany na rok 2022*, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2022/K_019_22.PDF [dostęp: 29.06.2022].

w spotkaniach¹⁰. Wakacje sprawiają, że w przypadku pracowników, którzy potrafią odciąć się od obowiązków służbowych można zaobserwować trwałe podniesienie nastroju i zwiększenie poziomu szczęścia¹¹.

► **Urlop może uratować życie.** Wykorzystanie przynajmniej raz w roku dni wolnych od pracy może obniżyć prawdopodobieństwo zgonu aż o 20 proc., a ryzyko zgonu spowodowanego chorobami serca o 30 proc. Z kolei w badaniach prowadzonych przez 20 lat przez Centers for Disease Control ustalono, że kobiety, które przynajmniej dwa razy w roku wyjeżdżały na wakacje miały osiem razy mniejsze ryzyko ataku serca niż kobiety, które na wakacje wyjeżdżały nie częściej niż raz na sześć lat¹². W wielu innych badaniach również potwierdzono ten dobroczynny efekt urlopu. Urlop poprawia zdrowie, a czasem może uratować życie¹³.

► **Urlop bez ograniczeń to innowacja na rynku pracy.** Niektóre firmy eksperymentują z czasem wolnym od pracy pozwalając pracownikom na nielimitowany urlop. Wiemy, że ludzie reagują na bodźce. Przykład nielimitowanego urlopu pokazuje, że nie zawsze reagują tak, jak się tego można spodziewać. Celem jego wprowadzenia jest chęć zwiększenia motywacji do pracy, zaangażowania pracowników, ich lojalności i przyciągnięcia najbardziej atrakcyjnych na rynku pracy kandydatów. Choć takie firmy, jak IBM czy Netflix oferują nielimitowany czas pracy to ogólny odsetek przedsiębiorstw w USA oferującym pracownikom tego typu benefit nie przekracza 4 proc.¹⁴. Badania jednak pokazały, że niemal 30 proc. Amerykanów pracuje w czasie swojego nielimitowanego urlopu. A ludzie pracujący w firmach oferujących nielimitowany urlop wypoczynkowy w 2017 r. brali 13 dni urlopu rocznie, czyli o 2 dni mniej niż w firmach z tradycyjnym planem urlopowym¹⁵. Nie zawsze więc to, co wydaje się świetnym pomysłem jest nim w praktyce.

(RZ)

Gdzie szukać tanich wakacji? – perspektywa makroekonomiczna

► **Wzrost cen usług hoteli i gastronomii w Polsce jest jednym z najwyższych w Unii Europejskiej.** Dane Eurostatu wskazują, że za wyjazd wakacyjny zapłacimy dzisiaj o 16 proc. więcej niż rok temu. Agencja Minds & Roses¹⁶ szacuje, że ceny noclegów najmocniej wzrosły w górach oraz nad morzem. Zdecydowanie mniejsze podwyżki cen zanotowano na Mazurach – agencja szacuje, że wzrost kosztów jest dwukrotnie mniejszy niż nad morzem.

¹⁰ <https://streskiler.pl/stres-na-wakacjach-jak-przestac-myslec-o-pracy-na-urlopie/> [dostęp: 27.06.2022].

¹¹ Gilbert, D., Abdullah, J. (2004), *Holiday Taking and the Sense of Well-being*, "Annals of Tourism Research", vol. 31(1).

¹² https://www.clevelandheartlab.com/blog/vacations-and-your-heart/?utm_campaign=Newsletter&utm_medium=email&_hsmi=217498174&_hsenc=p2ANqtz--1TUpPwXq54lqHOP-Ttsf-v9JbpMELKsDukaVcPaEUUnkRedwvckVzGCJoRy86febPfp7vYHM5Gte59_y8MarD0BN2yww&utm_content=217498174&utm_source=hs_email [dostęp: 27.06.2022].

¹³ Gump, B.B., Matthews K.A. (2000), *Are Vacations Good for Your Health? The 9-year Mortality Experience After the Multiple Risk Factor Intervention Trial*, "Psychosomatic Medicine", vol. 62(5).

¹⁴ <https://www.shrm.org/resourcesandtools/hr-topics/benefits/pages/traditional-and-pto-plans-still-dominate-the-paid-leave-landscape.aspx> [dostęp: 27.06.2022].

¹⁵ <https://www.insider.com/people-with-unlimited-pto-policies-spend-every-vacation-working-2019-6> [dostęp: 27.06.2022].

¹⁶ Mind & Roses (2022), *Wakacje Polaków w trudnych czasach*, <https://zbp.pl/getmedia/07dfbf57-8a33-452d-a4b4-d618e59f89e5/Wakacje-Polakow-w-trudnych-czasach> [dostęp: 29.06.2022].

o 16 proc.

wzrosty cen usług hoteli i restauracji w Polsce w stosunku do ubiegłego roku

o 11 proc.

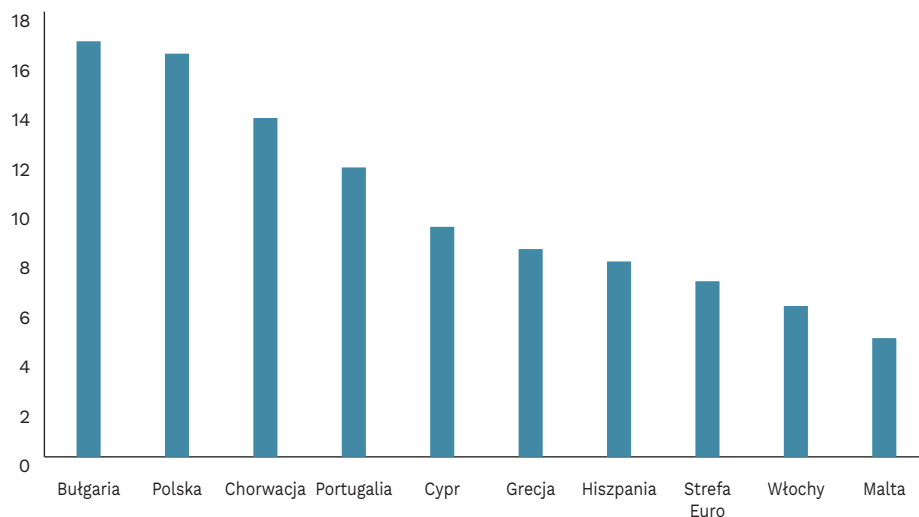
wzrosty ceny połączeń lotniczych względem ubiegłego roku

Badanie wskazuje, że Polacy wybierają tańsze noclegi (np. wzrasta liczba wyjazdów na pola namiotowe).

► **Ceny hoteli i restauracji gwałtownie wzrosły we wszystkich popularnych destynacjach turystycznych w Europie.** Skala wzrostu cen jest mocno zróżnicowana w poszczególnych krajach. Koszty najmniej wzrosły na Malcie – wakacje będą droższe o niecałe 5 proc. niż rok temu. Wyjazdy turystyczne będą zdecydowanie droższe w Bułgarii. Inflacja cen hoteli i gastronomii przekracza tam 15 proc. Dla polskiego turysty wzrost kosztów będzie jednak większy z uwagi na ostabienie złotego do euro.

► **Ciekawą destynacją turystyczną może być Turcja.** Wprawdzie inflacja w tym kraju przekracza 70 proc., jednak taki wzrost cen w niewielkim stopniu będzie odczuwalny przez zagranicznych turystów. Wszystko przez gwałtowne ostabienie kursu walutowego – turecka lira jest dzisiaj prawie dwukrotnie tańsza względem złotego niż rok temu. Paradoksalnie koszty wyjazdów mogą być niższe niż rok temu.

Wykres 2. Wzrost cen usług hotelowych i restauracji w Polsce i krajach turystycznych UE (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

► **Turyści wyjeżdżający za granicę będą musieli liczyć się ze wzrostem cen biletów lotniczych** niezależnie od kierunku wyjazdu. Eurostat wskazuje, że loty są obecnie o około 11 proc. droższe niż rok temu. Szybki wzrost cen wynika z wycofywania obostrzeń pandemicznych oraz wzrostu natężenia ruchu turystycznego. Niemniej jednak bilety lotnicze są przeciętnie wciąż tańsze niż w 2019 r.

(KB)

Transport największym wyzwaniem dla transformacji energetycznej w Polsce

o 214 proc.

wzrost emisyjność sektora transportowego w Polsce w latach 1990-2008

o 272 proc.

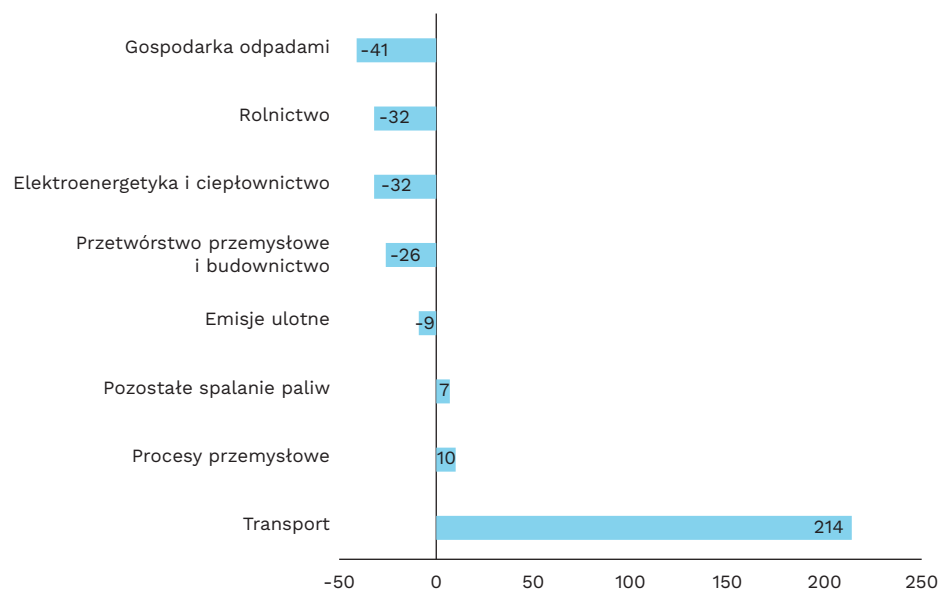
wzrost przewóz towarowy w transporcie drogowym w Polsce w latach 2006-2020

o 7 proc.

wzrost przewóz towarowy w transporcie drogowym w całej Unii Europejskiej w latach 2006-2020

► **Sektor transportowy jest jedyną częścią polskiej gospodarki, która przyczyniła się do znacznego zwiększenia emisji gazów cieplarnianych.** Do takiego wniosku doszli autorzy opublikowanego niedawno raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego¹⁷. Pomiędzy latami 1990 a 2008 większość sektorów polskiej gospodarki – w tym gospodarowanie odpadami, elektroenergetyka i ciepłownictwo, a także rolnictwo i produkcja przemysłowa – zmniejszyły swoją emisyjność o przynajmniej 26 proc. W tym samym czasie emisyjność sektora transportowego wzrosła ponad dwukrotnie (+214 proc.).

Wykres 3. Zmiany emisji gazów cieplarnianych wg sektorów w Polsce w latach 1990-2008 (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: Juszcak, A., Rabięga, W. (2022), *Green economy – wpływ zielonej ekonomii na klimat i rozwój gospodarczy*, <https://pie.net.pl/zielona-transformacja-moze-przyspieszyc-wzrost-gospodarczy-nawet-o-11-pkt-proc-rocznie-2/> [dostęp: 29.06.2022].

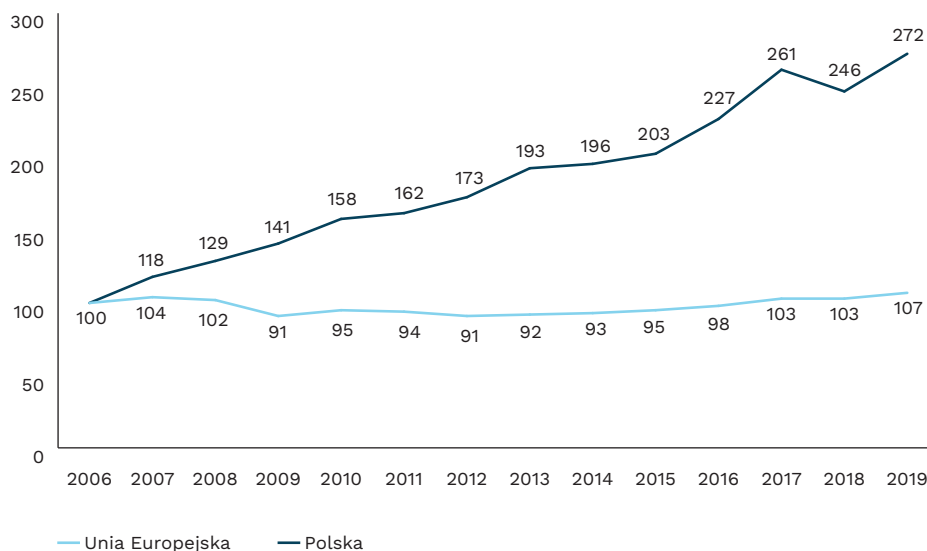
► **Wzrost emisyjności transportu w Polsce wynika z rosnącego znaczenia transportu ładunków w polskiej gospodarce.** W 2019 r., względem 2006 r., liczba milionów tonokilometrów przewiezionych ładunków w transporcie drogowym wzrosła w Polsce o 272 proc., podczas gdy w całej Unii Europejskiej zaledwie o 7 proc.

► **Obecnie polską gospodarkę cechuje bardzo wysoka transportochłonność.** Oznacza to, że wyniki całej gospodarki – również tej części bezpośrednio niezwiązanej z transportem – w bardzo wysokim stopniu zależą od nakładów ponoszonych na działalność gospodarczą.

¹⁷ Juszcak, A., Rabięga, W. (2022), *Green economy – wpływ zielonej ekonomii na klimat i rozwój gospodarczy*, <https://pie.net.pl/zielona-transformacja-moze-przyspieszyc-wzrost-gospodarczy-nawet-o-11-pkt-proc-rocznie-2/> [dostęp: 29.06.2022].

Taki wniosek można wysnuć porównując rozmiary pracy przewozowej w transporcie lądowym z wynikami gospodarczymi mierzonymi produktem krajowym brutto. W 2020 r. przewóz towarów w Polsce w ruchu drogowym oraz kolejowym wyniósł 406 mld tonokilometrów przy wartości PKB równej 526 mld EUR¹⁸.

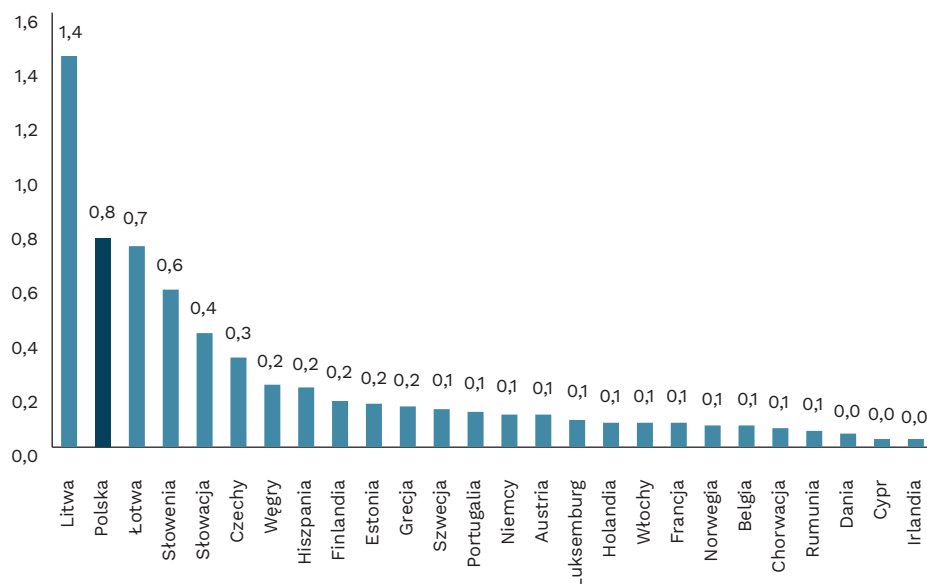
Wykres 4. Wzrost wielkości przewozów towarowych w transporcie drogowym w Polsce i w państwach UE (indeks 2006=100)

Uwaga: indeks liczony na podstawie oryginalnych wartości w milionach tonokilometrów.

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

Wykres 5. Transportochłonność gospodarek wybranych państw europejskich

Uwaga: miliony tonokilometrów przewozów ładunkowych w transporcie samochodowym i kolejowym w przeliczeniu na 1 EUR PKB (dane za 2020 r.).

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

¹⁸ Dane Eurostatu dotyczące PKB oraz wielkości pracy przewozowej.

► **Wielkość transportu ładunków drogą lądową i kolejową w odniesieniu do PKB osiąga dla Polski jeden z najwyższych współczynników wśród państw europejskich.** Współczynnik ten wyniósł w 2020 r. 0,8 i był niższy tylko od wyniku Litwy (1,4). Dla większości państw UE współczynnik nie przekraczał wartości 0,5, a średnia europejska (nieważona wielkością gospodarek) wyniosła 0,24. Warto zauważyć, że do grona najbardziej transportochłonnych gospodarek należą państwa Europy Środkowo-Wschodniej: Litwa, Polska, Łotwa, Słowenia, Słowacja, Czechy i Węgry. Gospodarki tych państw są z jednej strony silnie zintegrowane z gospodarkami zachodnioeuropejskimi, a z drugiej strony zajmują środkowe miejsca w łańcuchach dostaw, częstokroć wytwarzając komponenty i półprodukty, które wykorzystywane są w kolejnych etapach produkcji w innych państwach.

► **Wysoka transportochłonność polskiej gospodarki oznacza, że wyniki polskiej gospodarki w znacznym stopniu zależą od wielkości pracy przewozowej – głównie przewozu ładunków – oraz nakładów ponoszonych na transport.** Potwierdzają to dane dotyczące udziału transportu w tworzeniu polskiego PKB. Według raportu pt. *Transport drogowy w Polsce 2021+*, wartość rynku całego transportu drogowego (wraz z przewozami pasażerskimi) warta była w 2020 r. 190 mld PLN. Ponadto (według tego samego raportu), koszty związane z transportem i logistyką są krytyczną pozycją w budżetach branż odpowiadających sumarycznie za ok. 50 proc. polskiego PKB¹⁹.

(PK)

Udział Polski w eksporcie UE do Ameryki Łacińskiej podwoił się w ostatnim dziesięcioleciu

34,5 mld USD

wyniosły obroty handlowe z Ameryką Łacińską w 2021 r.

► **Prawie o jedną trzecią wzrosły obroty handlowe między Polską a Ameryką Łacińską porównując okres od stycznia do kwietnia tego roku z podobnym okresem w 2021 r.** Wzrost ten jest kontynuacją trendu, który trwa już od kilku lat. Pomiędzy 2019 r. a 2021 r. obroty wzrosły o 27 proc. z poziomu 27,2 mld USD do 34,5 mld USD.

o 63 proc.

wzrósł eksport z Polski do Ameryki Łacińskiej pomiędzy 2019 r. a 2021 r.

► **Motorem wzmacniania relacji handlowych z Ameryką Łacińską jest eksport.** Udział regionu latynoamerykańskiego w eksporcie Polski wynosił w 2021 r. tylko 1,2 proc. Jednak wartość polskich dostaw szybko rośnie. W trakcie pandemii, pomiędzy 2019 r. a 2021 r., zwiększyła się o 63 proc. – z 2,4 mld USD do 3,9 mld USD. Kontynuację wzrostu obserwujemy także w tym roku (o 14 proc. w okresie I-IV 2022 r. i analogicznym w 2021 r.). Udział Polski w inijnym eksporcie do regionu podwoił się w ciągu 10 lat do 2,7 proc.

18,5 proc.

całkowitego eksportu z Polski akumulatorów Li-Ion stanowi eksport do Meksyku

► **Głównymi kierunkami polskiego eksportu w Ameryce Łacińskiej są Meksyk i Brazylia.** Największy wzrost dostaw dotyczy właśnie Meksyku, bo wzrósł aż o 142 proc. pomiędzy 2019 r. a 2021 r. i o 41 proc. w ostatnich czterech miesiącach (r/r). Kraj ten jest najważniejszym partnerem Polski w Ameryce Łacińskiej. Poprawił swą pozycję z 38. miejsca w 2019 r. do 25. w 2022 r. Wzrost eksportu generowany jest w dużej mierze przez dostawy akumulatorów litowo-jonowych. Dostawy do Meksyku stanowią obecnie 18,5 proc. całkowitego eksportu tego typu akumulatorów z Polski. Wzrost sprzedaży baterii jest ściśle związany z rozwojem produkcji samochodów elektrycznych w Meksyku dostarczanych na rynek USA.

¹⁹ <https://tlp.org.pl/raport-transport-drogowy-w-polsce-2021/> [dostęp: 29.06.2022].

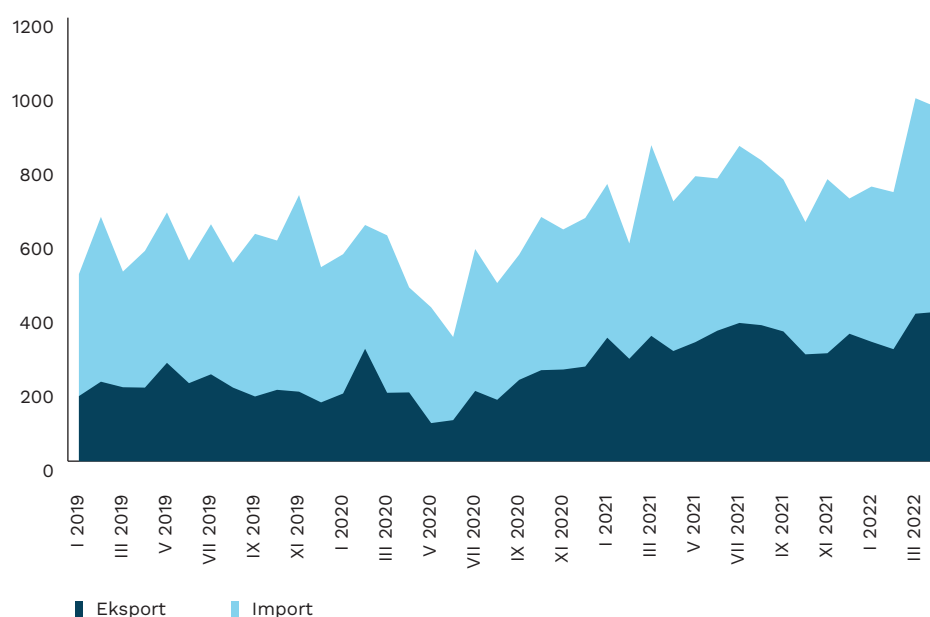

► **Deficyt handlowy utrzymuje się, ale dynamiczny wzrost eksportu zmniejsza dysproporcję.** Udział importu w obrotach handlowych zmalał z 66 proc. w 2019 r. do 56 proc. w 2021 r. Na ujemne saldo handlowe wpływały uwarunkowania historyczne, odległość geograficzna, skomplikowane przepisy prawne i wysokie bariery celne. Jednocześnie słaba kondycja gospodarek latynoamerykańskich nie ułatwia rozwoju relacji handlowych. Stopniowo jednak sytuacja poprawia się, a na rozszerzenie wymiany handlowej jest szansa wraz z wejściem w życie nowego porozumienia UE z Meksykiem²⁰.

► **Polska nabywa najwięcej produktów z Brazylii, Argentyny i Meksyku.** Najchętniej kupowane produkty latynoamerykańskie przez Polskę to od lat samoloty i rudy miedzi sprowadzane z Brazylii (odpowiednio 81,2 proc. i 79,7 proc. udziału w całkowitym imporcie do Polski w okresie I-IV 2022 r.), orzeszki ziemne z Argentyny (72,3 proc.) oraz makuchy sojowe z Brazylii i Argentyny (łącznie dla obu krajów 64,8 proc.).

► **Polska więcej inwestuje w Ameryce Łacińskiej niż kraje latynoamerykańskie w Polsce.** Przed pandemią, w 2019 r. polskie inwestycje w tym regionie wyniosły 1 mld USD, natomiast BIZ z Ameryki Łacińskiej były na poziomie 137 mln USD. Widoczny jest jednak wzrost udziału polskich inwestycji w Ameryce Łacińskiej w ogólnej inwestycji z Polski. Wzrósł on z poziomu 2,6 proc. w 2017 r. do 3,7 proc. w 2019 r. Tymczasem w przypadku latynoamerykańskich inwestycji w Polsce ich udział w ogólnej BIZ do Polski spadł z 2 proc. w 2017 r. do 0,1 proc. w 2019 r.

Wykres 6. Wymiana handlowa Polski z państwami Ameryki Łacińskiej w latach 2019–2022 (w mln USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS.

(KS)

²⁰ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-mexico-partnership-agreement> [dostęp: 27.06.2022].

Pogarsza się dostęp firm do finansowania zewnętrznego

31 proc.

firm wskazało w czerwcu 2022 r. na pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego

40 proc.

firm budowlanych i 40 proc. firm usługowych wskazało w czerwcu 2022 r. na pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego

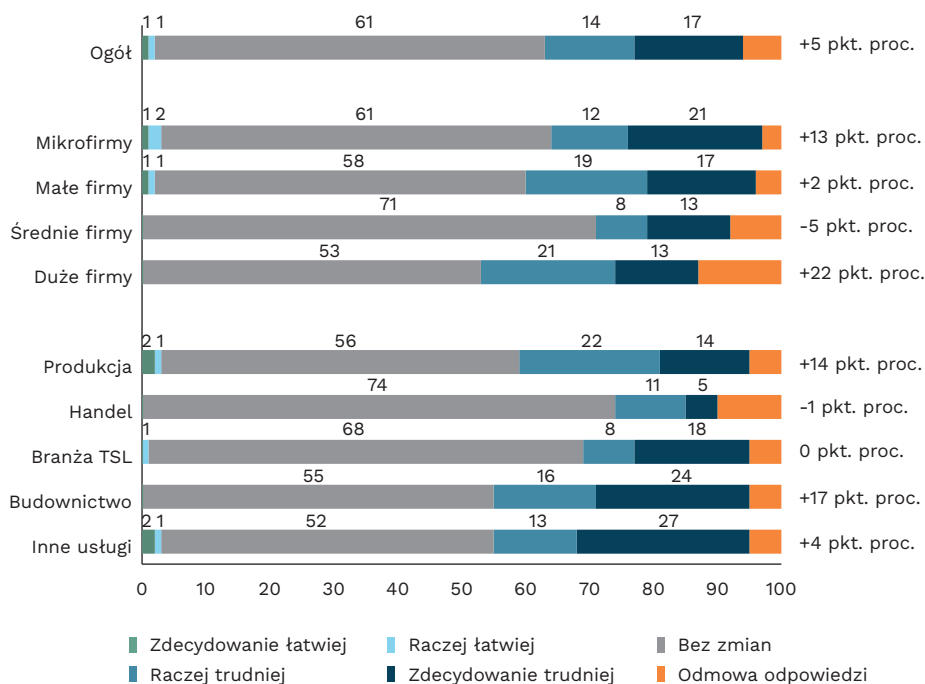
z 4,2 proc. do 6,6 proc.

wzrosło średnie oprocentowanie kredytów dla przedsiębiorstw niefinansowych od stycznia do kwietnia 2022 r.

► W czerwcu, w stosunku do maja, pogorszył się dostęp polskich firm do finansowania zewnętrznego. Jak wynika z badań Miesięcznego Indeksu Koniunktury²¹, aż 31 proc. firm (o 5 pkt. proc. więcej m/m) wskazało, że warunki umożliwiające skorzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania (np. kredytów, obligacji, leasingu, faktoringu itp.) zmieniły się na surowsze w ostatnich trzech miesiącach. Według 61 proc. dostęp do finansowania zewnętrznego nie zmienił się, a jedynie 2 proc. zauważyło jego złagodzenie.

► Na utrudniony dostęp wskazywały wszystkie firmy poza średnimi, największy przyrost takich deklaracji dotyczył dużych (+22 pkt. proc.) i mikrofirm (+13 pkt. proc.). Branżami, które najczęściej wskazywały na trudniejszy dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania były budownictwo (40 proc.), usługi (40 proc.) i produkcja (36 proc.). W stosunku do maja najwięcej takich deklaracji przybyło w firmach budowlanych (+17 pkt. proc.) i produkcyjnych (+14 pkt. proc.). Na pogorszenie się dostępu najrzadziej wskazywały firmy handlowe (16 proc.), w których też lekko zmalał udział deklarujących je firm (-1 pkt. proc.).

Wykres 7. Ocena dostępu do finansowania zewnętrznego w czerwcu 2022 r. (w proc.) i zmiana udziału deklaracji o utrudnieniu dostępu w porównaniu do maja 2022 r. (w pkt. proc.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania PIE i BGK.

²¹ Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) to wskaźnik stworzony przez PIE i BGK badający koniunkturę polskich przedsiębiorstw. Badanie jest przeprowadzane na początku każdego miesiąca na reprezentatywnej próbie 500 firm, metodą CATI.

► **Agresja Rosji na Ukrainę i jej negatywne skutki gospodarcze oraz społeczne istotnie ograniczyły aktywność na rynku kredytowym już w I kw. 2022 r.** Wyniki badań ankietowych NBP wykazały, że w I kw. 2022 r. banki zaostrzyły kryteria udzielania krótko- i długoterminowych kredytów dla dużych przedsiębiorstw (procent netto²² odpowiednio: -38,9 proc. i -46,5 proc.), jak również sektora MSP (odpowiednio: -32,3 proc. i -24,7 proc.), przy braku istotnych zmian warunków kredytowania²³.

► **W I kw. 2022 r. zmiany popytu na kredyt dla przedsiębiorstw nie były duże.** Banki odnotowały wzrost popytu na kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw (+ 18 proc.) i spadek w segmencie kredytów krótkoterminowych dla MSP oraz długoterminowych dla dużych firm. Spadek zapotrzebowania na kredyty wynika prawdopodobnie z niepewności związanej z wojną w Ukrainie, wzrostu cen energii i paliw, wysokich cen surowców, wzrostu stóp procentowych i ograniczonej możliwości przenoszenia przez przedsiębiorstwa wzrostu kosztów na odbiorców. Natomiast wzrost popytu na kredyty jest najprawdopodobniej związany z większym zapotrzebowaniem na finansowanie zapasów i majątku obrotowego oraz ewentualną restrukturyzacją długu²⁴.

► **Na II kw. 2022 r. banki zapowiadały dalsze zaostrzenie polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw w skali podobnej jak w I kw.** Przewidywały spadek popytu na kredyty długoterminowe (w przypadku dużych przedsiębiorstw -74 proc., a MSP -72 proc.). Kredyt krótkoterminowy dla dużych przedsiębiorstw był jedyną kategorią kredytu, dla której banki spodziewały się wzrostu popytu w II kw. 2022 r. (+58 proc.)²⁵. Zmniejszony popyt na kredyty wśród przedsiębiorstw jest też związany ze wzrostem stóp procentowych, a co za tym idzie wzrostem oprocentowania kredytów. Od stycznia do kwietnia 2022 r. średnie oprocentowanie nowych kredytów dla przedsiębiorstw niefinansowych wzrosło z 4,2 proc. do 6,6 proc.²⁶. Popyt na kredyty firmowe w kolejnych miesiącach będzie w dużym stopniu zależał od warunków gospodarczych w kraju (poziom inflacji, wysokość stóp procentowych, kurs walutowy) i dalszego rozwoju wojny w Ukrainie, która skłania do większej ostrożności zarówno banki, jak i przedsiębiorstwa.

(UK-G, AS)

Automatyzacja nie wpływa negatywnie na liczbę zatrudnionych

► **Obawy o wypieranie pracowników przez roboty, technologie cyfrowe czy innowacje jest nieuzasadniona, a w wielu przypadkach nowe technologie prowadzą do zwiększenia liczby miejsc pracy** – takie wnioski płyną z niedawno opublikowanego przeglądu 127 badań naukowych, publikowanych w latach 1988-2021²⁷. Na pozytywne efekty składają się

²² Procent netto to różnica między odpowiedziami obrazującymi przeciwne tendencje. Dodatnia wartość oznacza złagodzenie polityki kredytowej, a ujemna – zaostrzenie polityki kredytowej.

²³ NBP (2022), *Sytuacja na rynku kredytowym wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych II kwartał 2022 r.*, kwiecień, Departament Stabilności Finansowej, https://www.nbp.pl/systemfinansowy/rynek_kredytowy_2022_2.pdf [dostęp: 27.06.2022].

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/statystyka/pieniezna_i_bankowa/oprocentowanie.html [dostęp: 27.06.2022].

²⁷ Hötte, K., Somers, M., Theodorakopoulos, A. (2022), *Technology and jobs: A systematic literature review*, Working Paper No. 2022-2, The Oxford Martin Working Paper Series on Technological and Economic Change, <https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/publications/technology-and-jobs-a-systematic-literature-review/> [dostęp: 28.06.2022].

73 spośród 96

badan potwierdziły pozytywny efekt nowych technologii na tworzenie miejsc pracy

69 spośród 103

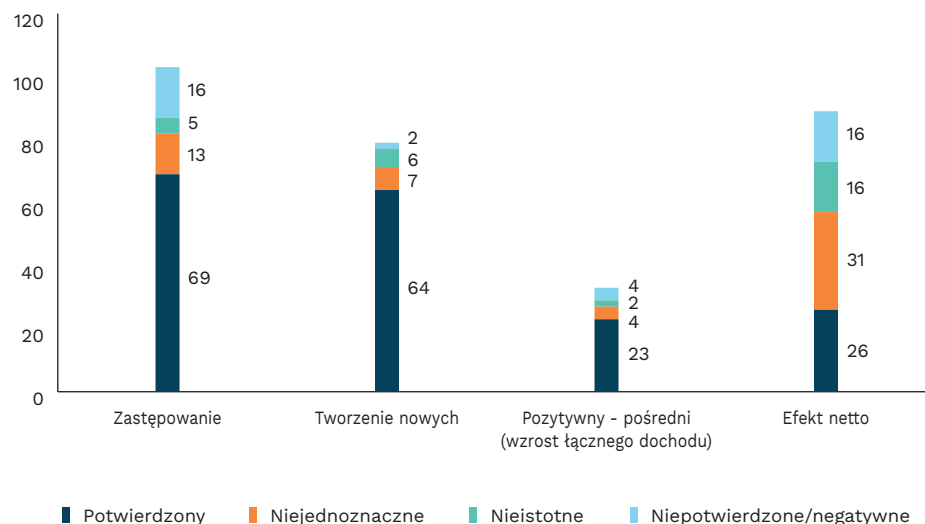
badan potwierdziło efekt zastępowania miejsc pracy przez nowe technologie

zarówno efekty bezpośrednie (tworzenie nowych miejsc pracy np. przy obsłudze maszyn) oraz efekty pośrednie (miejsc pracy powstałe na skutek wzrostu produktywności czy całkowitego dochodu i popytu).

► We wszystkich pięciu rodzajach zmiany technologicznej efekt zastępowania pracowników jest równoważony przez tworzone nowe miejsca pracy lub wzrost dochodu i popytu.

Autorzy badali wpływ nowoczesnych technologii na pracę: inwestycje w ICT, robotyzację, wpływ na produktywność oraz wprowadzanie przez firmy innowacji produktowych i procesowych. Piątą kategorię badań stanowiły te, w których badane są inne aspekty technologii lub wpływ jest pośredni. Nie oznacza to, że zmiana technologiczna jest neutralna dla pracowników. Nowe miejsca pracy nie zawsze powstają w tych samych miejscach, w których technologia zastąpiła pracowników, a wiele nowych stanowisk wymaga od pracowników wyższych kwalifikacji lub nabycia nowych umiejętności.

Wykres 8. Wpływ rozwoju technologicznego na miejsca pracy (liczba badań analizujących dany aspekt i uzyskany wynik)

Uwaga: łączna liczba analizowanych badań to 127. Wartości na wykresie nie sumują się do 127, gdyż część badań analizowała kilka aspektów. „Potwierdzony” oznacza, że dane badanie potwierdza istnienie danego efektu (lub pozytywny wpływ na liczbę miejsc pracy w przypadku badania efektu netto); „Niejednoznaczne” oznacza, że uzyskany wynik był zależny od innych czynników, np. grupy wiekowej, rodzaju wykonywanej pracy, analizowanego okresu itp.; „Nieistotne” oznacza, że wynik był nieistotny statystycznie lub bardzo niewielki; „Niepotwierdzone/negatywne” oznacza, że badanie nie potwierdziło istnienia danego efektu lub zweryfikowało go negatywnie (np. że efekt netto na liczbę miejsc pracy jest negatywny – w przypadku badania efektu netto).

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie: Hötte, K., Somers, M., Theodorakopoulos, A. (2022), *Technology and jobs: A systematic literature review*, Working Paper No. 2022-2, The Oxford Martin Working Paper Series on Technological and Economic Change, <https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/publications/technology-and-jobs-a-systematic-literature-review/> [dostęp: 28.06.2022].

► **Optymistyczne wnioski – powiązanie wzrostu automatyzacji ze zwiększenie zatrudnienia – płynęły również z badania robotyzacji w firmach działających w Polsce, przeprowadzone przez PIE w ubiegłym roku²⁸.** Ankietowani przedstawiciele firm wskazywali, że w ślad za coraz większym wykorzystaniem robotów przemysłowych rośnie ich produktywność, popyt na produkty, a w ślad za tym łączne zatrudnienie.

²⁸ Leśniewicz, F., Świąćicki, I. (2021), *Czy pandemia przyspieszyła robotyzację?*, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa.

► Wyniki przeglądu badań empirycznych wpisują się w badania teoretyczne, skupione na poszukiwaniu wytłumaczenia dla złożonych związków technologii i pracy²⁹. Teoria objaśniająca tę relację ewoluowała – od prostych modeli wskazujących na korzyści, które rozwój technologiczny przynosi osobom o najwyższych kwalifikacjach (komplementarność technologii i wiedzy), przez analizę automatyzacji na poziomie poszczególnych czynności, po uwzględnienie tworzenia zupełnie nowych zawodów. Istniejące modele tłumaczą więc również zmiany jakościowe, zachodzące na rynku pracy, takie jak polaryzacja rynku pracy – wypieranie zawodów wymagających średniego poziomu kwalifikacji, ale także dających umiarkowane dochody, na rzecz wysokopłatnych prac specjalistycznych i niskopłatnych prac, takich jak różnego rodzaju zajęcia opiekuńcze czy edukacyjne, które dotychczas okazały się zbyt trudne do automatyzacji. Niektórzy badacze (np. Autor, 2022) wskazują jednak, że dynamiczny rozwój sztucznej inteligencji, zastępującej dotychczas niemożliwe do automatyzacji zawody, może przynieść zupełnie nową jakościowo relację między technologią a zatrudnieniem, eliminując zawody dotychczas uważane za „bezpieczne”.

(IS)

Autorzy: Konrad Bochniarz, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Paula Kukołowicz, Maciej Miniszewski, Katarzyna Sierocińska, Anna Szymańska, Ignacy Świącicki, Radostaw Zyzik.

---

²⁹ Autor, D. (2022), *The Labor Market Impacts of Technological Change: From Unbridled Enthusiasm to Qualified Optimism to Vast Uncertainty*, NBER Working Paper 30074, <http://www.nber.org/papers/w30074> [dostęp: 28.06.2022].

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Wydarzenia i dane przedstawione w niniejszej publikacji pochodzą i bazują na źródłach zewnętrznych, stąd nie gwarantujemy ich poprawności. Mogą one być ponadto niekompletne albo skrócone. Wszystkie opinie i prognozy wyrażone w niniejszej publikacji są wyrazem oceny ekspertów PIE w dniu ich publikacji i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Niniejszy dokument jest jedynie materiałem informacyjnym do użytku odbiorcy.

